

MAGYAR LAPOK

XII. évfolyam, 107 (3269) szám

KERESZTÉNY POLITIKAI NAPILAP

Nagyvárad, Telefon: 12-27.

Muzsika a hadikórházban

(P. I.) A közösségi áldozathozatalnál sohasem az a fontos, hogy ki mit ad, hanem egyedül az, hogy mindenki adjon és senki se maradjon ki a sorból. Az az érzéshullám, amely ilyen esetekben végigremeg a közösségi szervezet tagjain, ösztönös cselekedetekben nyilvánul meg. Aki ezekből kimarad, akin nem remeg végig ez az érzés, akit nem úz, nem hajt ösztönös érzés, hogy tegyen valamit, adjon, áldozzon az egész közösség javára, az nem is tartozik hozzá.

Tehát nem az a fontos, hogy ki mit ad. A közösségi érzés, amely ösztönösen ébred és ellenállhatatlanul sodor magával, úgy is kiválasztja legszebb gondolatainkat, szavainkat és tetteinket. Csak rá kell hagyatkoznunk ösztönöddal. Mit is adjon vagy tegyen a szegény, aki maga is mindennap filléres gondokkal küzd? Si-mogató meleg szeretetét csatolja azokhoz a morzsákhoz, amelyeket szegényes asztaláról félretehett? Mit is tudna adni a népzeneész, akinek minden vagyona, befektetése és „berendezése”, egész üzeme a szárazfa, no meg a kopott esti ruha, amelyet annyiszor halálos unalommal ölt magára, amikor „munkahelyére” megy?

Pénzt nem adhat, hiszen azt kergeti ő is esténként, hogy másnap kis életét biztosítsa. Élészkamrájából sem tud felesleget vinni azoknak, akik rászorulnak, mert élészkamrája egyszerűen nincs. Pedig nem akarja kivonni magát a közösség iránti kötelesek teljesítéséből. Amikor elhangzottak a felhívások a hadikórház sebesültjei érdekében s amikor ő is olvasta az újságban, hogy mennyi sok drágaságot hordtak össze a falvakból, a városból, bizonyára elszorult a szíve és keserű szájjal gondolt nagy szegénységére. Mit is vigyen ő, a szegény cigány? Mert így mondja ezt mindenki, így ő is, ha hivatalosan népzeneésznek is titulálják.

S ami most következik, az nem mese, nem oktató, tanulságos történet, hanem valóság. A Mátyás-pince cigánybandája felkerekedett, elindult a hadikórház felé, bekérkedett a kapun, engedélyt kért a parancsnokságtól és kórteremről-kórteremre járva muzsikált a sebesülteknek. Szívesen, könnyeztető jósággal, a született bohém utólréhetetlen kedvességével. Leírhatatlan volt a sebesültek öröme, vidámsága, jókedve. Alig akarták elengedni a bandát. Olyan emléket hagyott maga után a Mátyás-pince kitűnő együttese, amely talán sohasem fog elhalványulni az egyszerű, romlatlan katonalekkekben.

A teljesítmény önmagában nem nagy dolog. Valaki azt is mondhatná, nagy cinikusan: a cigányok muzsikáltak a sebesülteknek. De így csak az beszél, aki érzéketlenül megy el a közösség életének nagy valósága mellett. Mert az ütött-kopott szárazfák

Széleskörű értekezletre bővült ki a legujabb Roosevelt-Churchill találkozó

Benes is Washingtonba utazott. Sztalin most sem küldött megbízottat az angolszász szövetségesek tanácskozására. Európa megtámadását vitatják meg az értekezleten

Tuniszban már csak szétforgácsolt tengelyerők küzdenek

Amszterdamból jelentik: (MTI) A Német TI jelenti: Az angol hírszolgálat jelenti: **Benes dr Washingtonba érkezett.**

Amszterdamból jelentik: (MTI) A Német TI jelenti: **Mackensie King kanadai miniszterelnök szerdán bejelentette az alsóházban, hogy a jövő héten Washingtonba megy és részt vesz Churchill és Roosevelt megbeszélésein — jelenti az angol hírszolgálat Ottavából.**

Lisszabonból jelentik: (MTI) A Stefani Iroda jelenti: **Hír szerint megtörténtek az első katonai mozdulatok Martinique katonai megszállásának előkészítésére. A Karibi-tenger déli haderjének csapatai Barbadosban hajórázattak a Martiniquetől délre 50 kilométerre levő Dominique sziget felé.**

Utolsó fejezetéhez érkezett a tuniszi hősi csata

A MTI jelenti: Az Arnim vezérezredes fogságbaeséséről kiadott brit jelentéseket, berlini illetékes hely még nem erősítette meg. Egyébként az említett hely közlése szerint a rendelkezésre álló jelentések nem mutatnak lényeges változást a hegyek közé zárt tuniszi tengelyerők helyzetében. Tegnap este

rág Djebel Zaghouan, valamint az Enfidavilletől északra levő állások német kézen voltak. Általában azonban meg lehet állapítani, hogy a szövetségesek által lezárt területen tovább folyik a védekező tengelyerők szétforgácsolódása s ezzel a tuniszi hősi éposz utolsó fejezetéhez érkezett.

Sztalin szándékosan marad távol a washingtoni tanácskozásoktól

Róma. (MTI.) A Stefani Iroda jelenti: A Churchill-Roosevelt találkozó-ról a *Popolo di Roma* ezt írja: Hogy Sztalin éppen úgy, mint Casablancában, most Washingtonban sem képviselteti magát. Litvinov nagykövet Churchill megérkezése előtt hagyta el Washington. Igaz ugyan, hogy elutazását napokkal előtt elhatározták, de Moszkva nem tartotta szükségesnek, hogy az elutazást felfüggesse erre az alkalomra. Nyilvánvaló tehát, hogy Sztalin nem

akar részt venni szövetséges tárgyalásaiban, hanem meg akarja őrizni teljes cselekvési szabadságát. Nem írta alá az atlanti-tengeri egyezményt sem, nem írta alá semmiféle jegyzőkönyvet, amely kötelezettséget jelentene számára. Az angolszász hírverés az erők összefogását hirdeti, a szovjet szövetséges azonban nem akar kötelezőnek állani. A világhatalom igényelői még nem tették be lábukat Európába, de már új urat találtak az Óvilágban.

Washingtonban az amerikai harctér megteremtésének végleges részleteit beszélnek meg

Washington. (Bud. Tud.): A Roosevelt és Churchill között folytatott hosszabb megbeszélések után, melyek a késő éjszakába nyúltak, szerdán megke-

dődtek a szervezett megbeszélések. Washingtonban arra számítanak, hogy Mackensie King kanadai miniszterelnök is ideérkezik. Evatt ausztráliai külügy-

szakadózott, toldozott húrjain ott táncolt, parázslott és melegített a sok szív s a szívek sok-sok forró érzése. Már pedig az ilyen muzsikálást sem pénzzel, sem kincssel nem lehet megvenni, megrendelni. Pénzért, parancsára a Mátyás-pince zenészei sohasem tudnának olyan szépen muzsikálni, mint ahogy a hadikórházban tettek, pedig mindenki előnyösen ismeri

őket. A Mátyás-pince zenészei sok furcsa gondolatot ébresztenek bennünk. — Miért nem tudja úgy átjárni a közösségi érzés, az áldozatkészség azokat is, akik sokkal könnyebben talán sokkal többet is tehetnének, adhatnának? Miért nem készíti példaadó cselekedetre azokat, akik egyik mellénysebbük sarkából is nagy örömeiket ráz-

miniszter már régebben Amerikában tartózkodik. Bevonják a megbeszélésekbe Ceungking Kina külügyminiszterét és Benest is, aki szerdán érkezett Washingtonba. Beavatott washingtoni körök szerint a megbeszélések napirendjén három pont szerepel: 1. Az európai harctér megteremtésének végleges részletei. 2. A szükséges hajótér készenléthelyezése. 3. Az európai harctér számára a hadianyag elosztása.

Bizonyos rendszabályokat is alkalmaznak, hogy elkerüljék azokat a zavarokat, amelyek az északafrikai partraszálláskor keletkeztek.

Szicília és Szardínia ellen irányul a legközelebbi angolszász támadás

Róma. (Bud. Tud.): Churchill washingtoni utazásának híre az olasz fővárosban újabb ösztönzést adott a Földközi tenger vidékén a legközelebb várható fejlemények megítélésére. Churchill utazása római politikai körökben ebből a szempontból keltett érdeklődést.

A *Popolo di Roma* emlékeztet Churchill régebbi kijelentésére, mely szerint Északafrika ugródeszkául kell szolgájon, amelyről a szövetségesek partraszálló vállalkozásaikat Európa, különösen Olaszország ellen végrehajthatják. Churchill azt is kijelentette, hogy a tengelyt a lábánál kell megtámadni. Rómaiban egyébként idézik a londoni *Observer* című lapot, amely megállapítja, hogy míg a tengely Szicília és Szardínia birtokában van, a szövetségesek hajózása a Földközi tengeren kockázatos.

A katonai helyzet megbeszélésénél Rómaiban nyomatékosan utalnak Szicília és Szardínia megerősítésére és általában Olaszország elhárító felkészültségére, ami azt a benyomást kelti, hogy ezzel közvetve válaszolnak Roosevelt és Churchill terveire, amennyiben Olaszországra vonatkoznak.

hatnának ki a szűkölködők, a rászorulók számára? S ahogy itt feltesszük ezeket a kérdéseket, nagyot és merészet gondolunk: a Mátyás-pince cigányai nyomán talán igazgatósági tagok indulnak el a hadikórház felé és leteszik a parancsnokság asztalára a fölös felesleg egy ici-pici hányadékát... Merész gondolat, hiú remény, de néha csodák is történnek...

Ebben az évben is megrendezik a debreceni Nyári Egyetemet

Utazási és nyaralási kedvezményeket biztosítanak a résztvevőknek

Debrecen, május 13. A debreceni Egyetem az idén is megrendezi az augusztusi szünidei tanfolyamát, amely az alapítása óta eltelt 16 év alatt szerte a világon ismeretes és népszerű intézménnyé vált. Az idei tanfolyam szervezési munkálatait dr. Milleker Rezső egyetemi tanár irányítja. A tanfolyam tanulmányi programjának középpontjában a magyarságtudományi előadásorozat áll. A Nyári Egyetem ezúttal a magyarságtudomány eredményeinek ismertetésével kívánja a magyar közönség figyelmét felhívni azokra a nagy történelmi feladatokra, amelyek a jövő el-készítésében várnak a magyarságra.

A magyarnyelvű előadásokkal párhuzamosan német, olasz, francia és esetleg egyéb nyelvű előadások hangzanak el a magyarságra vonatkozó ismeretek köréből. A Nyári Egyetem tanulmányi programját hangversenyek, kirándulások, különféle bemutatók egészítik ki. Ezekhez járulnak még a nyelvelvek, melyek az élő nyelvek elsajátítását teszik lehetővé. A nyelvgyakorlásra kitűnő alkalom nyílik a résztvevő külföldiek társaságában. Az előadások időpontját úgy választották meg, hogy a nagyerdői strand és gyógyfürdő nyújtotta üdülési alkalmakat a hallgatóság kihasználhassa. A beiratkozott hallgatók számára a vezetőség utazási és nyaralási kedvezményeket biztosít.

A részvételre vonatkozóan felvilágosítást nyújt a Nyári Egyetem titkársága (Debrecen 10. Központi Egyetem.)

Milyen foglalkozási ágakban keresnek munkát és találnak elhelyezkedést a váradi munkanélküliek?

A nagyváradi m. kir. Állami Munka-közvetítő Hivatal, Szilágyi Dezső u. 28. Telefon 25-76. jelentése az 1943. évi május hó 12-én kelt kimutatása szerint az elmúlt héten elhelyezett 111 egyént.

Jelenleg foglalkozást kaphatnak:

1 asztalos, 1 horbéli, 1 cukrász, 1 fa-ézetgályos, 1 raktárkezelő, 1 szilgyártó, 1 napezámós, 3 hódagos, 2 cipész, 2 szabó, 2 tisztviselő, 2 mindeneseleány, 3 bejáró-takarítónő, 5 mindenesezakácsnő, 3 mindenese-szolga, 1 kocsis. Összesen: 31 egyént.

Foglalkozást keresnek:

36 ipari szakmunkás, 24 gyári betanított és egyéb segédmunkás, 6 üzleti alkalmazott, 3 tisztviselő, 2 tisztviselő, 4 mindenese-szolga, 15 mindeneseleány, 9 bejáró-takarítónő, 3 mindenese-szakácsnő, 1 kapus, 1 mosó-vasalónő, 1 gyermeknevelőnő, 2 kocsi. Összesen: 97 egyént.

Betöltendő tanonchelyek:

5 lakatos, 1 kovács, 1 villanszerelő. Összesen: 7 egyént.

Második villamosvonalat építenek a gróf Tisza István uton

Eszrevételeket, vagy kifogásokat a május 25-én tartandó közgyűlési bejárásán lehet előterjeszteni

Nagyvárad thj. város polgármestere 13.169—1943. szám alatt az alábbi hirdetést adta ki:

A m. kir. Kereskedelem és Közlekedésügyi Miniszter ur a Nagyvárad Városi Vasut kérelmére elrendelte a B. C. vonalának a gróf Tisza István-utra eső szakaszán a II. vágány létesítésének, illetve meghosszabbításának közigazgatási bejárását. A közigazgatási bejárásnak idejéről folyó évi május hó 25-ik napjának délelőtti 9 óráját, összejövetel helyéül Nagyvárad város polgármesteri hivatalát tüzte ki.

Erről azzal a felhívással értesítem

az építendő villamos vasut körüli érdekelteket, hogy mindazok, akik a tervezett vasútépítés ellen bármi okból kifogást akarnak tenni, úgy azt a Városrendezési ügyosztálynál a tárgyalás napjáig írásban, a helyszíni tárgyaláson pedig szóval előterjeszthetik.

A bejárás alapjául szolgáló tervet a Városrendezési ügyosztályban (Városháza, II em. 2. sz.) a hivatalos órák alatt lehet megtekinteni.

Nagyvárad, 1943 május 11.

Dr. Soós István, s. k., polgármester.

Halló otthon!

Oroszországi nyírfakéregre irta levelét egy magyar honvéd

Érdekes tábori levelezőlapot kapott nemrég Szabó Imre nagyváradi Attila-utca 34. sz. alatti lakos Fényi László honvédtől. Fényi László egészen eredeti módon oldotta meg a levelezőlap kérdését. Nyírfakéregből vágott ki egy levelezőlapnyi darabot, azt faragta ki, csinosította meg, simította ki és arra rajzolta rá aprólékos gonddal a tábori levelezőlap formáját. A megtévesztésig hasonlít ez a nyírfakéregből készült postai alkalmatosság a rendes megszokott tábori lapokhoz, csak a színe más. A képes oldalán — mert ilyen is van — a

nyírfakéreg kedves fehérfortos, halványbarna színe mutatkozik. Erre az oldalra csinos képet rajzolt és festett Fényi László honvéd, akinek tábori száma 164—84. Az írásos oldalon még a postakürtös koronát is odarajzolta az ötletes katoná. Ugyancsak ott van a bélyegző helye, a vonalozás is sőt még a hivatalos feljegyzések rovata sem hiányzik.

Kedves üzenet ez az eredeti tábori lap messzi Oroszországból. A magyar honvéd ötletessége és gyöngéd, gyermeki lelkülete nyilatkozik meg benne.

Üzent a front!

Érdekes rágalmozási pert tárgyal a járásbíró

Kisemberek egymás elleni áskálódása derül ki a vallomások során

Nagyvárad, május 13. Érdekes háttérű pert tárgyal csütörtök délelőtt a nagyváradi törvényszéki járásbíró. A felperes Kelemen Kálmán fűszerkereskedő, volt ügynök és Barta Endre ingatlanügynök hatóság előtti rágalmozás címen pert indítottak Vas Józsefné, Gerber Vilmos, Marsovszky László, Lövenstein József és Buza István nagyváradi lakosok ellen, mert azok a felperesek beadványa szerint előzően feljelentették őket magánokirathamisítás, hamis tanúzásra való felbujtás és zsarolás címen, az ügyészség azonban ezeket a feljelentéseket nem látta indokoltnak és ezért meg is szünt az eljárás ellenük.

A jelenlegi tárgyaláson dr. Csanády járásbíró először Vas Józsefnét hallgatta ki. Vas Józsefné kijelentette, hogy abban az időben, amikor állítólag a hatóság előtti rágalmozás történt, nem tett feljelentést a felperesek ellen, régebben azonban valami adás-vételi ügyben érintkezett Kelemen Kálmánnal és 2 napos

opción adott neki. Később „elhülve” láttam — mondja Vas Józsefné. — hogy az ingatlanügynök ezt az okiratot 1 évre szólónak javította ki...

Dr. Bozsody ügyvéd, Kelemen képviselője itt közbeszól, hogy Vasné a román megszállás idején már 3 héttel „fogházban ült” hatóság elleni rágalmozás miatt.

Vasné ingerülten pattan fel a kijelentés, hogy soha még kihágás címen sem büntetve.

Marsovszky László kijelenti, hogy nem adott be feljelentést a felperesek ellen, a felszabadulás utáni napokban azonban a hatóságok bizalmas információkat kértek tőle és ez elől nem tételt ki. Elmondja még, hogy — felsőbb parancsra — mint polgárőr, Kelemen egyszer elő is állította a rendőrségen.

Lövenstein József szintén azt hangoztatja, hogy tőle is bizalmas információkat kértek Kelemen Kálmánról és a multban vlt is valami konfliktus közöttük.

Gerber is tagadja, hogy feljelentést adott volna be.

Kelemen ingerülten közbeszól, mire a bíróság rendreutasítja.

Kitűnik a tárgyalás során az is, hogy Kelemen Kálmán közvetlenül a felszabadulás után román őrmesteri uniformisban, de rangjelzés nélkül három hivatalos közzel beállított az egyik

Szent László téri vendéglőbe a Gerberre mutatva, így szólott: Itt a hazaáruló, vigyük!

A megvádolt ember 9 napot ült is ezután, de mivel ártatlansága kiderült, komolyabb következménye nem lett a dolognak. Kelemen Kálmánnal később egy bírósági tárgyalás során „kézfogas nélkül” kibékültek.

Buza István társasviszonyban volt Kelemen Kálmánnal, mint kereskedelmi ügynök. Egy házeladásból kifolyóan elszámolási differencia támadt közöttük. Buza szerint súlyosabb ellentét nem merült fel közöttük.

Dr. Csanády járásbíró a vádlottak kihallgatása után több irat beszerzését rendelte el a bizonyítási eljárás ki-gazdálaltatásáig a tárgyalást elnapolta.

Junius elsejéig véglegesítik a város keze-lési tisztviselőit

Nagyvárad, május 13. A városi tisztviselők véglegesítése, mint részletesen közöltük, megjelent a hivatalos lapban. Mihelyt az iratok leérkeznek a belügy. miniszteriumból, a polgármester ünnepélyes keretek között fogja átadni azokat a tisztviselőknél. A kezelési tisztviselők véglegesítése, ami a polgármester hatáskörébe tartozik, előrelát. hatólag június elsejéig szintén meg fog történni.

Május 18-án nyílik meg a népfürdő

Kedvező eredménnyel zárták el az elmúlt évet a városi közüzemek

Nagyvárad, május 13. Ma délelőtt ülést tartott az üzemigazgatóság. Elhatározták, hogy a népfürdőt május 18-án kedden délelőtt 10 órakor nyitják meg. Az ünnepélyes megnyitásra meghívják a vármegyei főispánt, az alispánt, a városi törvényhatósági bizottság tagjait és a sajtót.

Tárgyalták az igazgatósági ülésen az 1942. évi mérleget. Annak ellenére, hogy az üzem nehéz körülmények között működött, a múlt év kedvező eredményel zárult. Biztosítva van az a hozzájárulás, amelyet az 1943. évi városi költségvetés előirányzott, valamint az alkalmazottak jutaléka, ami körülbelül egyhavi fizetésnek felel meg.

Bazili Mihály igazgató közölte az ülésen, hogy a kazánház építése annyira előrehaladt, hogy az eddigi munkálatok felülvizsgálása szükséges. Az üzemigazgatóság szombaton reggel a helyszínen fog ülést tartani a házi kezelésben folyó építkezés ellenőrzése céljából.

AMERIKAI PROTESTÁNSOK A KOMMUNIZMUS ELLEN. Genf. (MTI) A NTL. jelenti: Newyorkból jelentik: Az Egyesült Államok protestáns egyházainak vezetői közös nyilatkozatot adtak ki, amelyben megállapították, hogy bár a kommunizmus világeszméje ellentétben áll a keresztény hittel, a szovjet háborús működését a háború megnyerése érdekében rokonszenvvel kell kísérni és nyílt, baráti alapon együtt kell működni a Szovjetunióval.

Kávéházakban és vendéglőkben kérje a „MAGYAR LAPOK”-at.

Valódi svájci órák **Blóz Zoltánnál** Ezüst dísztárgyak
Szt János utca 3. sz.

Modern ékszerek készítése és alakítása. Oratokat aranyból, platinából, ezüsből gyönyörű kivitelben készítenek.

Közel huszezer halottat és sebesültet veszítettek a bolsevisták Krimszkaja térségében

Tunisz több szakaszán lőszerhiány miatt megszüntették a harcot a tengelycsapatok. Bizerta és Tunisz között néhány sündisznóállás elkecsereedett harcot folytat

Ismét meghiusultak a bolsevisták partraszállási kísérletei az Azovi-tengernél

Berlin. (MTI.) A Német TI jelenti Krimszkaja szakaszán a bolsevisták a legutóbbi 12 nap alatt közel huszezer halottat és sebesültet veszítettek.

Berlin. (Interinf.) A kubáni hídfőreál a bolsevisták támadó tevékenysége megint nagyobb mértékben megélénkült. Egyes bolsevista kötelékek támadást intéztek a hídfő keleti arcvonala és északi szárnya ellen, de véresen visszavertük őket. Krimszkaja romjairól kiindulva több támadást indítottak a bolsevisták, amelyek azonban még a német előterepéig sem jutottak el. A bolsevisták több ízben kísérletet tettek arra, hogy az Azovi-tenger felől partraszálljanak. Ezek a kísérletek meghiusultak. A keleti arcvonal többi szakaszán nem

volt említésreméltó harci tevékenység. Helyenként heves közelharcokra került sor Lavjanek közelében, ahol a bolsevisták átmenetileg betörték vonalainkba.

Berlin. (MTI.) A Német TI jelenti: A német légiőrnő május 12-én is erős harci és zuhanóbombázó rajokkal jelent meg a keleti arcvonal déli szakasza fölött és szüntelenül súlyos veszteséget okozott az ellenséges szárazföldi csapatoknak. Több német vadászraj cirkált állandóan a hadműveleti terület fölött. Ezzel szemben a szovjet légiereje csak gyenge erővel jelent meg a kubáni arcvonal fölött. Azok a nagy veszteségek, amelyeket a bolsevisták a legutóbbi napokban szenvedtek el, a jelek szerint most válnak érezhetővé.

Iroda értesülése szerint gyors német harcirepülőgépek szerdán reggel meglepetésszerűen, mely repülésben angol előőrshajókat támadtak meg Anglia keleti partjai mentén. Két hajón egy-egy telitalálatot értek el. Ezenkívül 5 hajó közelében becsapódást figyeltek meg. Mialatt a német repülőgépek nagyobb része az előrs hajókat támadta, a kötelékéhez tartozó több repülőgép Lowestofe városának hadifontosságú berendezései ellen intézett támadást és hatásos géppuskatűzzel árasztotta el a város mellett haladó tehervonatokat. A meglepe-

tészerű támadásból valamennyi német repülőgép visszavetért.

Mindinkább visszaszorítják Indiába a Burma területén álló angol csapatokat

Genf. (MTI.) A Német TI jelenti: Londonból jelentik: A *Dail Mail* calcuttai jelentése szerint India határa közelében a még Burma területén álló angol csapatokat mindinkább visszaszorítják Indiába. A japán repülőgépek súlyos támadásokat intéztek az indiai határ felé visszavonuló angol gépkocsi oszlopok ellen.

Hsziking. (MTI.) A Német TI jelenti: *Miyaka* tábornok rádióbeszédet mondott, amelyben hangsúlyozta, hogy jelentős eredményeket értek el nagy hatóságú bombázók készítésében. E téren megnyugtató bennünket az a kijelentés, amelyet a japán légiőrnő főparancsnoka tett, hangoztatván, hogy a japán bombázók támadni tudják az Egyesült Államokat. A felhőkarcolók elleni légitámadás sokkal nagyobb hatású lesz, mint az alacsony házakból álló mandzsu városok elleni támadások.

Hamanliffnél mély betörést sikerült elérniük az angolszászoknak

Berlin. (Interinf.) A német és olasz afrikai hadseregnek *Arnim* vezérezredes parancsnoksága alatt harcoló kötelékei a Bone-félsziget térségében kilátástalan helyzetük mellett is folytatták az elkecsereedett ellenállást angol és amerikai csapatok nyomaszó főlényével szemben. Az angolok és amerikaiak Tuniszban előnyomuló csapatainak sikerült két nappal azelőtt Hamanliffnél mély betörést elérni, majd utat nyitottak a hammanmedi öböl felé. Ezzel nagy erők kerültek a német és olasz csapatok hátába. A tengelycsapatok Enfidvilénél visszaverték a 8. angol hadsereg tömegtámadását. A mögöttes összeköttetések fenyegetése miatt a német-olasz csapatok kénytelenek voltak a szakadékokban szilárd sündisznóállásokat alakítani. A keddi harcok megint rendkívül nagy veszteséggel jártak mindkét félre. Jellemzők azok az érzékeny veszteségek, ame-

lyeket az angolszászok páncélosokban és nehézfegyverekben szenvedtek el. Így többi között az egyik nehéz elhárító üteg parancsnoka jelentette, hogy három megmaradt lövegével 13 harckocsit gyújtott fel, mielőtt kénytelen lett volna azokat lőszerhiány miatt felrobbantani. — Rendkívül érzékeny veszteségeket szenvedett az ellenség a terep aláaknázása miatt. Különösen kiűntették magukat az olasz utászok, akik haláltmegevető bátorsággal fedezték a visszavonulást.

Berlin. (MTI.) Illetékes helyen tájékoztatásul közlik: Tuniszban a harc Hamanliffnél délkeletre még mindig makacsul folyik. Szoliman helyőrsége is elutasította a megadásra vonatkozó felszólítást. Bizerta és Tunisz között néhány sündisznóállás elkecsereedett ellenállást tanúsít a sokszoros túlerővel szemben, az utolsó töl-

Zaghuan térségében több helyen visszaverték az angol és amerikai csapatokat

Berlin. (MTI.) A Führer főhadiszállásáról közli a Német TI. A védő főparancsnoksága jelenti: Tuniszban a német-olasz csapatok Zaghuan-tól keletre és nyugatra a hegyekben végső elszántsággal küzdenek a minden oldalról igen nagy erőkkel támadó ellenség ellen. Az ellenséges támadásokat részben ellentámadással visszavertük. Azok a kötelékek, amelyek még lőszerrel és élelmiszerral rendelkeznek, visszautasították minden felszólítást, hogy adják meg magukat.

Róma. (MTI.) Az Stefani jelenti: Az olasz főhadiszállás 1082. közleménye: Az első hadsereg, amely tartja még Bone-félszigettől délre lévő állásokat és amelynek az ellenség a hátába került, emellett állandóan ki van téve a légiőrnő bombázásának,

olasz és német kötelékeivel a legnagyobb vitézséggel harcol. *Messe* tábornok, az első olasz hadsereg parancsnoka visszautasította *Freiberg* tábornok ajánlatát a hadsereg megadására vonatkozólag. A tuniszi arcvonal több szakaszán a tengelycsapatoknak a lőszerkészlet kimerülése után meg kellett szüntetni a harcot. Négymotoros repülőgépek Catania, Marsala, Trapani és Pantelleria szigetét bombázták. Catániában és Marsalában jelentős kár keletkezett. 8 gépet a légvédelmi ütegek, 14 gépet a vadászok lőttek le. Catániában az áldozatok száma az eddigi jelentések szerint 150 halott és mintegy 300 sebesült. A május 9-én Palermó ellen intézett támadás áldozatainak száma 210 halott, 341 sebesült.

Berlin. (MTI.) A Német Távirati

Miről tárgyal Churchill Washingtonban

Washington. (Bud. Tud.) Churchill és Roosevelt elnök hír szerint tanácskozásokat folytatott a második front felállításának tervéről. Megvitatott ezenkívül a háboru utáni kérdéseket is.

Berlin. (MTI.) Illetékes helyen Churchill utja nem keltett meglepetést. Annak a véleménynek adnak kifejezést, hogy Washingtonban igyekeznek kielégíteni Stalinnak elismert követeléseit és pedig azok rovására, akiket eddig félrevezettek.

Stockholm. (MTI.) A Stefani jelenti: Londoni jelentés szerint a Churchill Roosevelt találkozó az indiai és csendesóceáni helyzetet is megvitatják, tekintettel arra, hogy az ottani helyzet általában nem megnyugtató.

Amszterdam. (MTI.) A Német TI jelenti: A brit hírszolgálat jelentése

szerint Churchill kíséretének tagjai a következők: *Wavel* tábornagy, *Somerwille*, a keleti vizeken állomásozó hajhad főparancsnoka, *Peirseh* az indiai légiőrnő főparancsnoka, *Leathers* hadiszállásügyi miniszter, *Pouk* tengernagy, *Portal* a légiőrnő vezérkari főnöke.

Nino D'Arma:

Olaszország most első arcvonallá vált

Róma. (MTI.) A *Piccolo* szerdai számában Nino D'Arma „Ez a te órad Itália” címmel megállapítja, hogy kétségtelenül nehéz a pillanat, de a vezető osztályoknál és a tömegknél láthatjuk a hallgatag választ Olaszország most első arcvonallá vált. Az ellenség Olaszországot tönkretakarja tenni és rabigába kényszeríteni. Olaszország ezt hősiessé elszántasággal meg fogja akadályozni. A háboru nemcsak a Földközi-tengeren zajlik le, mert világháború és ebben a világháboruban a hármasszövetség

hatalmai érintetlen erővel rendelkeznek. Megeshet, hogy az ellenségnek sikerül többmillió embert partra tenni, de akkor olyan szárazföldi csapatokkal kell szembenézni, amelynek nekünk hatalmas tartalékok állnak rendelkezésünkre, míg az ellenség mögött tenger áll. A 35 hónapos afrikai küzdelem után a francia partvidéktől Sziciliáig a mi földünkre jut az a teher és tisztesség, hogy feltartsa az ellenség támadását és a tengerbe vesse vissza a pillanatnyi túlsúly esetleges lendületét.

Daily Herald cikke a szovjetunióbeli állapotokról

Genf. (MTI.) A Német TI jelenti: Londonból jelentik: Maurice Indus a *Daily Herald*-ban ismerteti a jelenlegi szovjetunióbeli állapotokat. A bevezetőben megjegyzi, hogy Indus az első tudósító, aki a Szovjetuniót a téli támadás óta elhagyta. — Ha Moszkvában mindenki, aki valamelyik hozzátartozóját elvesztette, gyászolna, akkor feketék lennének az utcák. Senki sem hord gyászruhát,

mert nem lehet vásárolni. Rzssev valószínű mézarszék. Itt esett el a szovjet ifjúság színe-virága. Akárhova nézünk mindenütt azoknak a hatalmas áldozatoknak jeleit látjuk, amelyeket a népek hoznia kellett. Az élelmiszert szigorúan adagolják. Gyakran megtörténtek, hogy nines élelmiszert. Cipőt és ruhaneműt egyáltalán nem lehet kapni.

Kitünő állami óvodákban nevelik a legfiatalabb nagyváradi magyar nemzedékeket

Látogatás a város állami kisdudóiban. Napközi Otthonban gondoskodnak a szegény gyermekekről

Munkatársunk néhány nappal ezelőtt felkereste a felekezeti óvodákat, hogy a bennük folyó munkáról beszámolhasson. Az alábbi sorokban az állami óvodákról közlünk néhány nem kevésbé vonzó és változatos képet. (Szerk.)

Nagyvárad, május hó. A szerkesztői szobától csak néhány lépésre van a legközelebbi állami óvoda. Itt mindjárt jobb kéz felé, a Szilágyi Dezse utca felé. A kézirattároló és ceruzát joformán még be sem gyömöszöltük a zsebünk mélyén meghúzódó iratok, okmányok és szabadjegyek mellé, már elő is vehetjük újra, hogy feljegyezzük, amit ebben a belvárosi kétségtelenül az úgynévezett „jobb családok” által favorizált óvodában tapasztalunk. Az óvoda vezetője, Csékö Károlyné, betegesen fekszik. Helyettesítését Halmay Albertné, a Mikszáth-utcai óvoda irányítója látja el ideiglenesen. A gyermekek hancuroznak, legyőzhetetlen jókedvük időnként meg is szakítja az óvodáról folytatott csendes hangú beszélgetést.

— Hála Istennek, ez így van. Jókendűek és egészségesek a mi kicsinyeink. — mondja Halmay Albertné, de azért kevesebb zajra inti az apróságokat. — Vizsgát, persze, mi sem tartunk, — fűzi hozzá, — amint tudják, az óvodai vizsgákat eltörölte egy régebbi miniszeri rendelet. Hanem május végén Anyák napja keretében természetesen, itt is lesz egy kis ünnepség. Egyébként ilyen eszavlatokkal és a gyermekek másirányú szereplésével egybekötött előadás volt minálunk többször is. Mikuláskor, karácsonykor és március 15-én...

— Mit mondjak még? Mondhatok talán magunkról is valamit. A Vöröskereszt javára öt teadélután rendeztünk. Igen, mi nagyváradi óvónők! Valamennyi kitünően sikerült. A befolyt jövedelmet, úgy tudom, a katonák könyvtára javára fordítják.

Most a saját intézete, a Mikszáth Kálmán utcai óvodáról érdeklődünk Halmay Albertné felől, — aki közben figyelmesen, beteg kolleganőjét, Csékö Károlynét dicséri, hogy milyen gondos, milyen ügyes, mennyire az ő érdeme minden, ami ebben az óvodában szembe-tűnő. A gyermekek tisztasága, szabadra engedett kedves termekben található minden apró gondosság.

— Hát igen, a Mikszáth utcai óvoda. — gondol megezőkötött környezetére Halmay Albertné, — az talán itt Nagyváradon az egyik legnépesebb. A Szilágyi Dezse-utcai óvodában ugyanis mindössze ötven gyermek jár s a többiekbe sem sokkal több, sőt talán még kevesebb.

Bücsözöl informátorunk még felhívja figyelmünket a Rulikovszky úti óvodára.

— Ott napközi otthon is van, okvetlenül meg kell nézni, az részben más, mint a többi óvoda.

No meglátjuk mindjárt.

Ovoda napközi otthonnal

A Kert utca végéről már látszik is a Zöldkereszt épület. Ebben van az óvoda és a Napközi Otthon. És tejesztás is történik itt, az óvodától és otthonától függetlenül.

Az épülettel szemben lévő terület

— úgy emlékszünk, — tavaly nyáron parkírozták. A pázsit egészen friss és érdekes az a nagy fűzfa, amelynek lombjai egészen a földig érnek, mintha valami nagy szomorúság nyomná minden egyes ágát lefelé. A parkban néhány lóca van, itt-ott ülnek is néhányan, de, úgy látszik, hogy nem nagyon látogatott ez a tér. Pedig minden kétséget kizáróan a város egyik legszebb és legkellémesebb sétahelye. Vöröshomokkal fedett útjaival és apró virágos köröndjeivel szinte húzza a szemünket vissza felé.

Hátra-hátra is pillantunk a megeodáljuk a debreceni egyetemi park nyári vendéglőjéhez hasonló kis vendéglőt közvetlenül a búsongó fűzfa mögött s mielőtt az óvodába bekapognánk, megnézzük a nem messzire fekvő tágas játszóteret. Az ör sokkal hangosabb, mint a gyermekek s a szülők, vagy nevelőnők nélkül érkező kicsinyeket környéktelenül elűzi ebből a gyermekparadicsomból.

De Tatay Erzsébet, a Napközi Otthonos óvoda vezetője már másképpen gondolkodik.

— Sokan sajnálkoztak, — mondja — mikor a Szilágyi Dezse utcai óvodából, — ahol ezelőtt voltam — ide kerültem. De én örülök ennek. Igaz, ott volt lakásom is, de egyébként boldog vagyok, hogy az idejárom szegény gyermekeket ne-

velhetem. Ezek kimondhatatlanul hálásak egy jó szótért is. Az ember egyszer simogatja meg őket és számtalanszor dugják ide a kis fejüket az „óvónénihez.”

— Kár, hogy nem jött néhány perccel hamarabb — folytatja ezután. — Szerettem volna, ha látja az én gyermekeimet, mikor itt alusznak a Napközi Otthonban. Olyan édesen eszeszognak s látná csak az arcukat, amint kipirul...

— Reggelit, ebédet és uzsonnát is kapnak, persze. Reggeltől késő délutánig itt lehetnek, jőformán csak éjszakára mennek haza. Hogy hány gyermek jött ma el? Negyvennégy. Sokan kanyarósak voltak, de már elmúlt minden baj és ismét itt lehetnek csaknem valamennyien.

Az óvoda Napközi Otthona után benézünk még a két tiszta és levegős tanterembe. Tatay Erzsébet kinyit egy-két széles székényt: ezekben vannak, amiket az apróságok készítettek. Ügyesek mind ezek a szegény gyermekek! Miniatűr állatok és különböző konyhaszerekek kerültek ki fűzfa ujjacskáik alól; kis kalapács, golya, bogrács s más hasonló ügyes dolgok sorakoznak egymás mellé. Felütjük még a naplót is: 74 gyermek van bejegyezve. Ez az óvoda tehát nem csupán az egyik legjobb, legrendesebb, de egyben rendkívül népes is.

A váradvelencei óvodában kitünő hazafias nevelés folyik

A legnépesebb mégis a váradvelencei, ahol mikor belépünk, éppen tudásukról adnak számot a gyerekek. Gyarmathyné, Nyárády Valéria, az intézet vezetője, katonáisan teszi fel a kérdéseket:

— Milyen gyerekek vagytok?

— Magyar gyerekek, — felelnek az apróságok körében.

— Mi a hazátok?

— Magyarországon.

Azt is tudják a kicsinyek, hogy ki ennek az országnak a kormányzója és tudnak még néhány kedves kis dalt. Egyet a sok nótá közül mindjárt le is másolunk:

*Mint a fehér liliomszál,
Tiszta legyen a gyerek.
Anyámasszony katonája,
Ki a víztől fél, remeg.
De aki a hideg vizet,
Mint a ruca szereti,*

Torna és virágosó a Lázár Vilmos-uti gyermekkertben

A Gyarmathyné és Tamás Gabriella által vezetett óvodából, ahol 140 gyermeket nevelnek a legnagyobb szeretettel, kilátogatunk a Lázár Vilmos úti „dedóba” is. Itt tanít a Kisdudónevelők Országos Egyesülete Bihari és Nagyvárad Körének elnöknője, Wesselényiné Bihari Margit. A fehér hajú, de fiatalos arcú és kedélyű „óvónéni” szépen sorba állítja a gyerekeket, mikor hallja, hogy miért jöttünk. Énekelni, táncolni és tornászni is tudnak ezek a kicsinyek. Ez új élmény: tornászni még nem láttuk a gyerekeket egyetlen óvodában sem, bár bizonyos ott is tudnak, csak

valahogy kimaradt a műsorból. Közben hatalmas szél támad; a kerti gesztenyefákról valóságos virágfergeteg zuhog a fejünkre. A gyerekek visítva észéztaladnak; de hogy félnek, örülnek a zivataroknak.

Mi viszont annak örülünk, hogy a nagy szél elviszi a fellegeteket, ni-ni, már ott a mögött a csúnya sötét felhő mögött kikandikál a Nap.

Amíg eldől, hogy lesz-e eső, vagy csak áprilisi tréfa ez a májusi „zivatar”, bemegyünk a lakásba. Az óvónő-kör ügye felől is megtudunk aztán egyet-mást. Janius 3-án nagy gyűlés lesz Badapes-

ten. Ezen a biharmegyei és nagyváradi tagozat is képviselteti persze magát. Janius 15-én viszont az itteni csoport tart majd gyűlést, ezen az összejövetelen vitatják meg a fővárosban történeteket.

— Panasz? Sérelem, kívánság?

— Nincs semmi. — válaszol az elnöknő.

— Ugy tudjuk, hogy többeket még nem végelegettek?

— Ó, már csak kettőt-hármat kelle-

ne végelegetni. — hangzik a felelet.

— Reméljük, hogy nemeokára majd őket is kinevezik, illetőleg megerősítik állásukban. A kinevezésük ugyanis csak apró formaszagok miatt késett eddig is.

Vidámság, derű honol a Lakatos-utcában is

A Lakatos utcai óvodába a reggeli sorakozóra érkezünk. Egymásután futnak be a kicsinyek és beugranak a sorba, hogy a „vendégnek” bemutatásuk együttesen tudásukat. Wesselényi Gyuláné, az óvoda vezetője derűsen és anyáskodó kedvességgel irányítja a különböző gyakorlatokat. Szavaltatok, torna, ének következnek gyors ütemben, aztán szavalókórusa alakul a gyermek-sereg. Bátor hangon és minden nyelvbottlás nélkül próbálják tudásukat: meglátszik, hogy sokat foglalkoztak velük. Vasárnaphoz egy hétre lesz egyébként a vizsga-helyzeti évszáró ebben a szép óvodában, amely külsőégeiben is rendkívül hangulatos és megkapó. Tágas mosdóhelyiség és két tanterem fogadja a belépőket s a polcokon változatos játékszerek ingerkednek a csillogó gyermekszemekkel.

— Gondolunk arra is, — mondja végül Wesselényi Gyuláné, — hogy az Anyák napján rendezett előadást a beszünt honvédek előtt megismételjük. Nem tudjuk azonban, hogy lélektanilag hogy hatna ez a gyerekekre, ezért előbb a felettes hatóságunk és a szülők tanácsát is kikérjük.

Közel 1000 gyerek tizenhat óvodában

Négy-öt óvodát néztünk meg, csak úgy „iseltőképpent”, hogy meglássuk s megláttassuk mit tanulnak, hogyan s mivel foglalkoznak ezekben a kicsinyek. Minden egyes óvodában láthatunk valami újat, lényegében azonban itt is, ott is a nevelés megegyezett. Kétségtelen, így van ez a többi óvointézetekben is. Mert van még az említettek kivül Nagyváradon tizenegy. A Percecutait Boer Anna, a Vitéz-utcait Korponay Anna és Basa Lászlóné — a báb-zínház rendezői, — a Beőth Ödön-utcait Kovács Lászlóné, az Árpád-vezér-utit Farkas Rózi, az Ősi-telepit Szamácska Gizella, a Liest Ferenc utcait Kovács Ilus, a Sánc-utcait Balogh Erzsébet és Süle Erzsébet, a Téglyagár utcait Udvarhelyi Lenke, a Rogerius kanonok utcait Horváth Gizella, a Kaszárnya-utcait pedig Szabó Jánosné vezeti.

A tizenhat óvodában tehát az átlagos „létszámot” véve közel ezer gyermek nevelődik az esztendő tizenegy hónapján kelesztül. Az óvodákban ugyanis csak egy hónap a vakáció. Bizony fáradtságos munka ez az „óvónéniknek”, ők is tudják, amit kedvvel, szeretettel csinálunk, az nem munka, csak passzió. S hogy mindenütt kedvvel, szeretettel végzik a gyermekek vezetői a dolgukat, erről bárki meggyőződhet, aki akárme-lyik óvodába betekint. Akárcsak az „óvónénik”, úgy dolgoznak az apróságok is, csupa kedvvel, szeretettel, nem csoda, hogy szép, jó, kedves minden, ami szájukon él, vagy kezükből kikerül.

Horváth Imre.

Kávészakban és vendéglőkben kérjük a Magyar Lapok-at.

Magyar hősök a téli csatában

Pap, Kovács és Talpag főhadnagyok

A téli csata egyik legvéresebb a legelkeseredettebb szakasza a sustyei áttöréssel kapcsolatosan kialakult ütközetek sorozata volt. Ezekben a harcokban tüntette ki magát Papp József főhadnagy, mádi Kovács Dénes főhadnagy és Talpag Kálmán tartalékos főhadnagy, mindhármán ugyanannak a lövészrednek ütegparancsnokai. A sustyei védőállások 1943. január 14-én történt megrohanása alkalmával mindhármán vakmerő bátorsággal vezették ütegeik tüzeit, még akkor is, amikor az ellenség már közvetlen közelből fenyegette megfigyelőhelyeiket. Papp főhadnagy elkeseredett kézigránátharcot vívott a reáttörő bolsevistákkal, majd tüzelőállásba vonult vissza, ahol a közben odáig nyomult ellenséges löveggel immár ütege élén vívott késhegyig menő közelharcot. Ugyanide vonult az ezred si- és rohamosztága is, amelyek nyomban ellentámadásra indultak. Papp főhadnagynak, ütegeinek, valamint a szomszédos ütegeknek pusztító tüzeivel és az ellentámadás lendületével sikerült is a bolsevisták két hatalmas rohamát visszaverni, az ellenséges gyalogságot visszavonulásra kényszeríteni, majd hosszabb ideig tartóztatni. Ezzel huzamosan késleltették Kresztiki község elestét. E harc közben az utolsó lövésig küzdő üteg kilőtte a bolsevisták két harcokcsiját is. Mikor Papp főhadnagynak az önteládozó harcban már csak néhány embere maradt, ezekkel visszavonult Kresztiki községbe s annak körvédelmében harcolt addig, amíg a teljesen bekerített községből való áttöréskor halálos lövés érte.

Ugyanígy reménytelen helyzetben harcolt például vitézséggel mádi Kovács Dénes főhadnagy. Miután a gyalogság támogatása közben a leg súlyosabb veszteségeket okozta az ellenségnek, de ez ennek ellenére is már mádi Kovács figyelőjét rohanta meg, a hőselkü fiatal tiszt kézigránát ragadva vette fel a küzdelmet támadóival. Szakadatlan kézigránátharc közepette huzódott vissza tüzelőállásába, ahol saját üteget, végül a már súlyos közelharcot vívó két másik üteg megmaradt legénységét is összevonta és személyesen vezette a küzdelmet. Az ellenség ekkor harcokcsikkal megerősített újabb támadóhullámokban özönlött előre. Mádi Kovács főhadnagy rendületlen szívvel biztatta további kitartásra embereit s azok parancsnokuk példáján felbuzdulva, emberfeletti hősiességgel viaskodtak tovább. Sikerült is három harcokcsit kilőniük. Ezzel hosszabb ideig tartóztatták a bolsevistákat s így időt biztosítottak a gyalogságnak az elvonulásra. Mádi Kovács főhadnagy azonban súlyosan megsebesült a harcban.

Ugyanígy lelte halálát Talpag Kálmán tartalékos főhadnagy, aki az áttörés során félelmet nem ismerő bátorsággal irányította ütege tüzeit, roppant veszteségeket okozva az ellenségnek. Miként két bajtársát, őt is hamarosan közeltámadás érte. Ennek elhárításában bámulatos nyugalmal vezette a tüzelőállás legénységét, miközben maga mindig az elsők között harcolt. Lelkesítő és példaadó magatartásával sikerült is ki-

vetnie a tüzelőállásába már behatolt ellenséget. A további harcokban azonban súlyos sebet kapott, amelybe utóbb bele is halt.

Hősi önteláldozásuk mindig magasra példája marad a magyar honvéd áldozatos kötelességteljesítésének.

Duska László százados

A kiemelkedő fegyvertények egész sorát hajtotta végre a Don-menti védőállásban, valamint a nagy téli csatában Duska László százados, egyik gyalogszállaljunk parancsnoka.

Az 1943. június 14-ről 15-ére virradó éjjelen az ellenség több helyen betört a Potudan folyó mellett húzódo védőállásainkban. E betörés Daska százados zászlóalját több részre szakította, majd az ellenség egyenként bekerítette ezeket az elszigetelt csoportokat. Duska százados, látván századának kétségbeesztő helyzetét, az egyik közelében volt puskás századot, valamint a zászlóaljörzset külön harcsoportot alakítva, emberfeletti erőfeszítéseket tett a bekerített

részek támogatására. Közben azonban őt is körülzárták a bolsevisták. Ekkor megmaradt erőinek megmentése végett az ellenséget többbizbeh sikeresen kicselezve, áttört a bolsevisták gyűrűjén és január 15-én délelőtt, aránylag kevés veszteséggel bevonult ezredparancsnokságához.

Öt nappal utolsó, január 20-án az Ostrogoskból történt kitörés után súlyos elhárító harcokat vívott N. Olsankánál. Ebben az ütközetben két helyen is megsebesült ellenséges aknaszilánkoktól, de sebesülten is személyesen vezette tovább zászlóaljának maradványait. Sem veresétsége, sem a dermesztő hideg nem rendítette meg abban az elhatározásában, hogy az újból köréje záródó ellenséges gyűrűt át ne törje. Szándékát teljes sikerrel végre is hajtotta. Erélyes fellépésének és példás vitézségének köszönhető, hogy utóbb Buggyenyiben már két zászlóaljnyi erőt gyűjtött össze különböző alakulatok maradványaiból. Innét a hadseregparancsnok parancsára az Ostrogoskon át visszavonult német hadosztályhoz csatlakozva vezette vissza tolytonos utóvédharcokat vívó kötelékeit Nova Oskolba. Bár közben sokat szenvedett sebeitől, csak akkor ment kórházba, amikor egységei új állásba vonultak az Oskol folyó mentén.

Peres úton állapítja meg a város Kepes Samu ingatlanának kisajátítási árát

Dr Soós István polgármester nyilatkozata a Magyar Lapok részére

Nagyvárad, május 10. Lapunk május 8-1. szombati számában egy előfizetőnk levelét közöltük. Ez a levél a kisajátítási eljárás alatt álló Kepes-féle ingatlan ügyével foglalkozik. A levél kétségtelenül közérdekből íródott és szerkesztőségünk is minden megjegyzés és magyarázás nélkül közölte azt, szintén a legtisztább közérdekből. A Kepes-féle ingatlan kisajátításának ügye kétségtelenül foglalkoztatja és foglalkoztatta a város közvéleményét, azért a reá vonatkozó pontos adatok felsorolása és ismertetése csak megnyugtatólag hathat minden tekintetben. Ezt a célt szolgálja az a polgármesteri nyilatkozat, amely a közölt levél adatait kelő megvilágításba helyezi. A polgármesteri nyilatkozatot egyébként szövegszerűen az alábbiakban közöljük:

„A Magyar Lapok 1943. május 8-1. számában a Kepes Samu kisajátított ingatlanára vonatkozólag megjelent cikkben „Egy előfizető nagyváradi polgár” aláírással olyan tényállítások foglaltak, amelyek a közönséget kelő információ hiányában a várost físzviselői kar ellen hangolhatják.

A cikk ugyanis azt állítja, hogy a város az ingatlanért 288.000 pengőt ajánlott fel és „hatalmas ajándékban részesíti Kepes Samut”, azt írja továbbá a cikkíró, hogy „a városnak ezt az ingallant ki kellett volna sajátítani azért az összegért, amire Kepes maga azt 1938-ban értékelte és ez az összeg nem 288.000 pengő, hanem 46.000 pengő”, s végül a cikkíró azt is írja, hogy „elmulasztották — ugy- látszik — megnézni elejétől végig ezt

a Kepes-féle telekkönyvet”.

Mindenez bedlitéssal szemben a való az, hogy a városi vezetőség a telekkönyvek hű kivonatát már az eljárás elején beszerezte és abban a felhozott vételár adatok is szerepeltek, a való továbbá az, hogy a kisajátítási összeírásba a törvény szerinti fel kell venni azt, hogy a város mennyit ajánl fel az ingatlanért (1881. XLI. tc. 31. §. 2. p.) és így a műszaki ügyosztály a Kepes-féle ingatlanért (az épületekkel együtt) 220.000 pengőt vett fel az összeírásba, ezt az árt azonban Kepes Sámuel el nem fogadta és így megegyezés az árra nézve létre nem jött. Ami pedig azt a tanácsot illeti, hogy az ingatlan 46.000 pengőért kellett volna kisajátítani, ezt azért nem lehet realizálni, mert a kártalanítás összegét az egyik fél egyoldalul nem szabhatja meg, hanem ez csak egyezségi vagy bírói uton állapítható meg.

A cikkíró valószínűleg az tévesztelte meg, hogy a város a birtokbavétel céljából törvény szerint letétbe volt kénytelen helyezni 245.649 pengőt, amiből 164.122 pengő esik a telekre (a kat. tiszta jövedelem 40-szeresére). Ez az összeg nem kártalanítási összeg, hanem csak biztosítéki összeg. Azt, hogy a város mit lesz köteles fizetni kártalanításban Kepes Samunak, a bíróság fogja rendes peruton eldönteni. Hogy a bírói döntés eredménye mi lesz, azt előre látni nem lehet.

Nyilvánvaló tehát, hogy a cikk olyan adatokat tartalmaz, amelyek kelő tárgyismeret híján alkalmasak

a polgárság megtévesztésére és főleges izgalmat válthatnak ki egy olyan ügyben, melyben a független magyar bíróság fogja a döntést ki- mondani.

Még csak annyit jegyzek meg, hogy Kepes Samu által tett egyezségi ajánlatot a törvényhatósági bizottság 1. évi március 31-én egyhangulag elutasította”.

Az Erdélyi Párt váradréti körzetének köszönete a sebesült honvédeinknek küldött szeretetsomagokért

Kaptuk az alábbi sorokat közlére: Ezuton mondunk hálás köszönetet az alatt felsorolt urhölgyeknek és urleányoknak, kik őszinte hazafias érzéstől indítva, a f. évi május hó 9-én, a Ref. Kulturpalota dísztermében rendezett előadásunkkor az ottan résztvevő 53 sebesült honvéd részére szeretetsomagokat küldöttek:

Balogh Józsefné MÁV főmérnök neje, Barla Dezsőné Lukácsffy Ilus, Bányay Elekné Steinhacker Edith, Biró Lászlóné Kratochill Eszter, Becker Antalné báró Luzsénszky Erzsébet, ecse di Csapó Lenke, báró Gerliczy Ilona, Hubay Erzsébet, dr. Julier Ferencné, Karsay Ferencné, Rozsly Istvánné, Steiner Miklósné, dr. Szabó Lajosné, dr. Szoboda Józsefné, dr. Tripsó Sándorné, dr. Verzár Istvánné, Hevey Winkler Mária, dr. Ungváry Antalné.

Egyben ezuton mondunk hálás köszönetet mindazoknak, kik ünnepe-lyünk sikerének érdekében közreműködtek: Erdélyi Éva és Klári urleányoknak, valamint a műsorunkon szereplő előadóknak és művészeknek, dr. Gyapay László h. polgármester urnak, továbbá dr. Biró János, ifj. Biró Laci, Ceglédy Ica, dr. Gedeonné Diósszilágyi Ibolya, dr. Gedeon István, Kiss Magdolna, Kovács Győző, dr. Harasztos Tibor, Szabó Erzsébet, Szabó Lea és Szász Enikő urhölgyeknek és uraknak, valamint a zenekar összes tagjainak és a Dobók leányiskola énekkarának.

Elnök megbízásából:

Biró László,
kultúrszakosztály elnök.
Dr. Fülöp Kálmán,
ü. v. titkár.

Felvétel a nagyváradi állami Szent László gimnázium inter-nátusába a jövő tanévre

Kaptuk az alábbi sorokat közlére: Az internátusba a jövő tanévre 100 tanulót vesz fel az igazgatóság. Ebből 55 tanulót teljes díjizetésre (évi 700 Pengő), 45 tanulót kedvezményes díjizetésre. A felerelt kérvényeket f. évi június 1-ig kell beadni a gimnázium igazgatójához. Bővebb felvilágosítást az internátus igazgatója ad. A pályázati iratmenny megtalálható a Budapesti Közlöny f. évi 93-97-ik számaiban.

Gimnáziumunkba az 1943-44. iskolai évre szóló beiratások június 26-28-án lesznek. Új tanulók csak írásban kérhetik felvételüket. Felvételi kérvényhez úrlapot az igazgatóság ad.

Nagyvárad, 1943. május hó 11-én.

All. Szent László gimnázium igazgatója.

Nagyon messzi sodorta az élet a színpadtá? Kiss Lajost, aki — Dayka Margittal együtt vizsgázott

Leánykára kitünő tanuló, kislát örökbe szeretné adni. Ugyefogyott ember, pedig tudna segíteni magán

Nagyvárad, május 13. Tizenkét éves leányka nyitott be tegnap a szerkesztőségbe. Szelíd, nagy, barna szemei vannak, a homlokáról okosság sugárzik, a lépése halk, mert cipő nincs a lábán s a ruhája egy barna télikabát, amelynek rongyai alól már az ing fehérlik. Azt mondja: a kedves nővér elengedte az iskolából, hogy felhozhassa az édesapja levelét. Mindjárt ide is adja a gyűrt sárga cédulát. Ezeket olvassuk róla:

„Sajnos, én magam nem tudok felmenni, mert jóformán egy ruhám sincsen. Nagyon kérem, tessék kitenni a lapba, hogy nagyon szegény vagyok s azért örökbe adnék egy öthónapos, szép, egészséges fiúgyermeket olyan valakinek, aki szereti a gyermeket és el tudja tartani. Cimem Kiss Lajos Rendes-telep, Gát-utca 13-a.”

— S mi az édesapád foglalkozása? — kérdezzük a leánykát.

— Munkás. A télen a vattagyárban dolgozott, de most már vagy két hónapja nincs semmi keresete.

— Hát akkor miből éltek? — Eladtuk a ruháinkat, az ágyunkat. S most a földön, szalmán alszunk. Apukám, anyukám s két testvérem... A kicsinek akim most örökbe akarnánk adni, az asztalon van a helye.

„Hol cigányt, hol urat...”

Sajnálkozunk a leánykám, kérdegetjük. Mit evett ma reggel? — Egy kis kenyert. S mit ebédelt tegnap? — Köménymagos levest. — Jól laktok tőle? — Nem. S jó tanuló az iskolában? — A kedves nővér azt mondja, hogy a legelső között van... S beszélgetés közben kiderül, hogy az édesapja színész volt valamikor, a Szigligeti színházban.

— S milyen szerepeket játszott? — kérdezzük.

— Hol cigányt, hol urat — kapjuk a naiv választ.

Meg kell ismernünk ezt a családot. Ellátogatok hozzájuk.

Valóságos expedíció: kimenni a Gát-utára. Csak a sorompóig visz a villamos, onnan gyalog baktatok a Kolozsvári-uton, igen körülményes vándorlással, mert utépítés folyik itt. A város végén, épp azon a helyen, ahol a Gát-utca felé kell letérni, kötik be a 4-es számú ut körösparti szakaszát az országút régi vonalába. Gyönyörű műút készül itt, de pár lépésre tőle már cigánysori állapotok uralkodnak. Pici házak, egyre kisebbek, ahogy közeledek a Gát-utcahoz s ott a világ végén, a hetedik gát mellett húzódo töltés alatt találok meg a Kiss Lajosék magános vityillóját.

Sok nyomortanyán megfordultam már, de ez felülmúlja minden elképzelésemet. Meghajolva tudok csak behatolni az ólszerű építménybe. Bent egy asztal és egy katonaláda az egész butorzat, meg egy polc, ami a plafon gerendájához kötözött drótokon függ alá. A polcon néhány fázék s egy doboz, benne másfél kiló liszt: a Kiss család élelmiszerkészlete, mondhatnám egész vagyona, jövője, mindene.

— Hogy lehet ez? — kérdezem a családfőt, — hiszen munkaalkalom van elég! Mindenütt munkáshiányról

panaszkodnak az emberek.

Ugyefogyott ember lehet ez a Kiss Lajos. Azt mondja: egész nap futkos kenyér után, de sehol se tudott még alkalmazást találni. Már volt kint Németországban is, ott elég jól keresett, küldött egy kis pénzt haza, abból vette az asszony — 120 pengőért — ezt a kis kunyhót, amelyben most meghúzódik... De vágyott a család után s hazajött, eléggé bánja is, a tejét szeretné a falba verni ostobasága miatt.

— És igaz az, hogy maga színész volt valamikor?

Régi okmányokat kotorász elő a katonaládából, köztük egy szerződést, amellyel Kiss Lajost segédszínésznek és kardalnoknak alkalmazták...

— Együtt vizsgáztam Dayka Margittal a Hetényi-féle színiiskolában — magyarázza. — Daykának sikerült, nekem nem.

Hát valami nagy sikert csakugyan nem könyvelhet el. Kicsit hadaró a beszéde, nyilván ezért kellett megválnia a világit jelentő deszkáktól. S most meztlábosan, rongyos nadrágban szaladgál megélhetés után s foghíjas szájjal könyörög egy darab kenyérért. Nem épepp bizalomkeltő a fellépése, lehet, hogy ezért nem sikerült eddig elhelyezkednie. De a családja szép. A felesége ügyes, mozgékony, szinte takaros, a gyerekek

pedig gyönyörűek. Miattuk, főleg a csecsemő miatt nem tud munkát vállalni sehol az asszony, azért szeretné örökbe adni. Ott sirdogál a kis szerencsétlen az asztalon, viszonylag tiszta pályában, de ha cuclit tesznek a szájába, rögtön megnyugszik, tejfehér arcocskája felvidul és szép szemei okosan figyelnek a világba.

— Semmi pénzért nem válnék meg tőle — mondja az anya. — De jobb, ha a halálnak adom?... Ha sikerül elhelyeznem, akkor én is tudok munkát vállalni valahol.

Itt már csakugyan az utolsó óra következett be. Ma egy merítő kanalat adott el az asszony 26 fillérért, hogy ki tudja fizetni a tejet a gyerekeknek, mert ő annyira legyengült, hogy nem képes táplálékot adni neki... S ezen a végső fokon már nem tudnak maguk segíteni az emberek. Már volt úgy, hogy kapott napszamos munkát a férfi, de akkor kétségbeesett, hogyan huzza ki étlen a hét végéig, az első bérfizetésig. S ezért nem mert munkába állani. Ilyen lelkiállapotokat termel ki a nyomor. Gyámoltalanok és tehetetlenek.

Megkíséreltük munkához juttatni őket, fog is sikerülni talán. De addig némi gyors segélyre volna szükség s ezenfelül egy gyermektelen házaspárra, aki örökbe fogadná Kiss Lajos öthónapos gyermekét. (f. b.)

Súlyos fegyházbüntetésre ítélték Nagyváradon és környékén fosztogató cigánybanda tagjait

Kemény büntetést kaptak az orgazdák is

Nagyvárad. Kétnapos tárgyalás után szerdán, a kora délutáni órákban ítéletet hirdetett a nagyváradai törvényszék hármas büntetőtanácsa a Nagyvárad és vidékén elkövetett közel száz lopás ügyében, amelynek tettesei, Lakatos Károly és nyolc társa, rovtomtultu cigányok voltak.

Szerdán délelőtt a törvényszék folytatta a tolvajszövetkezet tagjainak kihallgatását. A vádlottak rendkívül zavarosan vallottak s igyekeztek főként arra irányult, elkövetett alól mentesítsék magukat. A sértettek és a tanúk igazoltatása, illetőleg személyadatainak felvétele után, a bíróság a déli órákban a nyomozó hatóságok kihallgatását kezdte meg. Az eddig kihallgatott csendőrök a törvényszék előtt hangsúlyozták, hogy a vádlottak beismerő vallomásaikat minden kényszer nélkül tették meg a csendőrségen.

A tanúk kihallgatása után dr. Sahin Tóth László királyi ügyész tartotta meg vádbeszédét. Az ügyész szépen felépített vádbeszédében hangsúlyozta, hogy a vádlottak előre kidolgozott terv szerint, üzletszerűen követtek el a sorozatos lopásokat és betöréseket, amelyek kizárólagos keresetforrásukat képezték.

Beszéde alatt kitért a királyi ügyész a nyomozó hatóságok elismerésre

méltó munkájára, mellyel lehetlenné tették a tolvajok további munkáját. Ellenben külön kiemelte Komendát Sándor váradlesi községi bíró orgazdasággal vádolt vádlott elítélendő ténykedését.

A királyi ügyész további beszéde során megemlítette, hogy Pelle Györgyné szintén szövetkezett a cigányokkal, azonban rövidesen elnyerte méltó büntetését, mert őt, az orgazdát is meglopták a tolvajok. Végül indítványozta, hogy az összes vádlottakat szigorúan büntesse a törvényszék.

Ezután a hivatalból kirendelt védők kértek enyhé büntetést a cigány vádlottakra, majd Komendát Sándor bíró védője azzal érvelt, hogy Komendát nem hazonszerzés céljából biztatta lopásra a cigányokat, hanem azért, hogy tárgyi bizonyítékokat szerezzen és ennek alapján leleplezze a bandát.

Délután 3 órakor hirdette ki a törvényszék ítéletét. Eszerint Lakatos Károlyt 14, Hendre Tivadart 22, Lakatos Karácsonyt 22, Lakatos Tivadart 13, Horvát Pétert 11 és Horvát Gusztávot 11 üzletszerűen elkövetett lopás büntetésében mondotta ki bűnösnek a törvényszék és ezért egyenként 4—4 évi fegyházbüntetésre ítélt.

Lakatos Sándor 2 évi, Lakatos Mi-

hály 8 havi és Horvát Dömjén 8 havi börtönbüntetést kapott.

Az orgazdák közül Komendát Sándort folytatólagosan elkövetett orgazdaság büntette miatt 1 évi börtönré, Faragó Mihályt 6 havi, Horvát Péterné, Demjén Hermina és Serbán Anna vádlottakat ugyanilyen vád miatt 8—8 havi börtönré, Roznyai Máriát pedig orgazdaság vétségéért 1 havi fogházra ítélte.

A többi hét orgazdát tulajdonelleni kihágás miatt 40—40 pengő pénzbüntetésre ítélte a törvényszék.

Az ítélet jogerős, Komendát Sándor kivételével, aki megfellebbezte.

Időszerű közellátási kérdésekről tárgyalt a MÉP nagyváradai szervezete

Nagyvárad. Saját tud. A MÉP nagyváradai szervezete dr. Hlatky Endre főispán elnöklése alatt Nagy Gusztáv vármegyei központi titkár részvételével értekezletet tartott. Az értekezleten igen élénk eszmecsere fejlődött ki és a megjelentek behatóan megtárgyalták a különféle időszerű közellátási kérdéseket. Több felmerült kérdésben dr. Hlatky Endre főispán azonnal megadta a részletes felvilágosítást. Így közölte, hogy az egyik helyi lapban megjelent azon közlés, hogy a város területéről az Ősei vasútállomáson át sertéseket szállítanak ki, tévedésen alapul. Nem-hogy nem szállítanak ki, sőt a vármegye vezetőségének megértése folytán beszállítanak, és pedig azon célból, hogy a szalonnát és zsirt elraktározzák és a húst a város lakossága számára kimerjék. A főispán indítványára az értekezlet tagjai elhatározták, hogy dr. Antal István minisztert, m. kir. titkostasácsossá történő kinevezése alkalmával táviratilag üdvözlök. Az értekezleten felszólalt Tiszay János, Darabont Gyula, Bengyel Béla, Oláh Lajos és Vanai Ernő.

Népművelési előadások Zrinyi Ilona emlékezetére

1643. évben született Zrinyi Ilona, II. Rákóczi Ferenc fejedelem édesanyja, Munkács várának hős védőmezője. A magyar történelem aranylapjain Zrinyi Ilona, mint a hitvesi hűség, anyai szeretet és honleányi kötelesség kimagasló alakja tündököl. A magyar sors a mostani világégésben ismét maradéktalan hűséget, szeretetet és megalkuvás nélküli kötelezettséget követel minden hazafitól, főképpen a magyar anyától, akinek hitvese, fia küzd az ezeréves hazáért, jelenéért és jövőjéért. Zrinyi Ilona hősi lelkének emlékét idézi vissza a városi Népművelési Bizottság — mint követendő példát odaállítva a mai idők magyar asszonyainak — amikor az összes népművelési telepeken Zrinyi Ilona születésének 300 éves évfordulójáról előadásokat tart. Május hó 16-án Kiss János tanítónőképző-intézeti igazgató délután 5 órai kezdettel a Nemzeti Munka-központban, május hó 22-én délután 1 órai kezdettel a Városi Vasut színházában Balázs Zsigmond tanítónőképző-intézeti tanár tart előadást Zrinyi Ilonáról.

HIREK

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
NAGYVÁRAD,
 SZILÁGYI DEZSŐ-UTCA 5 SZÁM.
 Telefon: 12-27.

ELŐFIZETÉSI ÁRAK: Egész évre 38.40.
 félévre 19.20, egy óra 3.20 pengő.
 Postatakarékpénztári csekk számlánk
 száma: 72.301.
 Kéziratokat nem adunk vissza.

Budapestre utazott a városi főispán.
 Nagyvárad, május 13. Hlatky Endre városi főispán Budapestre utazott, hogy részt vegyen a szombaton tartandó főispáni értekezleten.

SPANYOL UJSÁGÍRÓK ANTAL ISTVÁNNAL. (MTI) A Budapesten időző spanyol újságírók szerdán Antal István propagandáügyi miniszternél jelentek meg magánkihallgatáson. Délben vitéz Náray Antal, a Magyar Távirati Iroda és a Magyar Rádió elnöke adott tiszteletükre ebédet a Hungária szállóban. Csütörtökön Ulein-Revitzky Antal sajtófőnök vendégeként a bugaci pusztára látogatnak el.

12 muzulmán kivégeztek Szfaxban az angolszászok. Rómából jelentik: (MTI) A Stefani jelenti: Szfaxban az angolszászok egy látszatper után 12 muzulmán kivégeztek. A nacionalista elemek ellen további megtorló intézkedéseket fogantatottak.

UJ ALBÁN KORMÁNY ALAKULT. Tirana. (MTI) A Stefani Iroda jelenti: Tiránában új albán kormány alakult. Miniszterelnök és az albán fasiszta nemzeti párt ideiglenes titkára Ekrem Libohova lett.

Kinevezték a Balatoni Intézőbizottság elnökét. A MTI jelenti: A Kormányzó Ur Kultúr István miniszteri osztályfőnököt a Balatoni Intézőbizottság elnökévé kinevezte.

ELŐADÁST RENDEZTEK A KÉTEGYHÁZI ÓVODÁSOK A HADIÁRVÁK JAVÁRA. Nagyvárad, május 13. A kétegyházi napközi otthonnal egybekötött m. kir. állami kisdudóvó növendékei Lakatos Klára óvodón vezetésével megható előadást rendeztek a hadiárvák javára. Az előadáson teljes számban jelentek meg a szülők.

Franco visszatért Madridba. Madridból jelentik: (MTI) A Német TI jelenti: Franco államfő délspanyolországi utazásáról szerdán este visszatért Madridba.

A NÉMET LEKTORÁTUS FELHÍVÁSA. A Német Lektorátus lapunk útján kéri mindazokat, akik a berlini opera tagjainak vendéjjátékára jegyeket jegyeztek elő, hogy tekintettel a rendkívüli nagy érdeklődésre, előjegyzett helyeiket minél előbb váltsák ki, mert a rendezőség csak szombat déli 12 óráig érzíheti meg azokat.

Bulgária gyógyszerét vásárol Németországból. Szófiából jelentik: (MTI) Bulgária nagymennyiségű gyógyszert vásárol Németországtól. Viszonya sul gyógynövényeket és nyersanyagokat szállítanak.

„A tusnádi Ujságíró Villa 11 szobával, fürdőszobával, teljesen modern berendezéssel június 1-ére bérbeadó. A gyönyörű, kiesfekvésű villában két szobát az Ujságíró Egyesület fenntart magának. Egész évi üzem. Ajánlatokat május hó 20-ig bezárólag László Zoltán szerkesztő címére küldendők. Sepsiszentgyörgy. „Székely Nép” szerkesztősége.

KÖZMŰVELTSÉGI ELŐADÁS A NEMZETI MUNKAKÖZPONTBAN ZRINYI ILONA EMLÉKEZETÉRŐL. F. évi május 16-án d. n. 5 órai kezdettel a Nemzeti Munkaközpont székházában Kics János tanítónőképzőintézet igazgató tart előadást Zrinyi Ilona születésének 300 éves évfordulója címen. A történelmi tárgyú előadást kísérő műsor egészíti ki a Nemzeti Munkaközpont kebelében működő Építőmunkások Dalköre, a Carmen Dalkör és a műkedvelők szereplésével. Az Építőmunkások Dalkörét Soós András karnagy, a Carmen Dalkört Lukács László tanár vezényli, a műkedvelők száma: Hemly József rendező.

Minden remény megvan újabb gáz- és olajkutatási eredményekre. (MTI) Varga József volt miniszter, miniszter az Ásványolaj Földgáz Anyagtanács elnöke úgy nyilatkozott, hogy minden remény megvan arra, hogy a gáz és olajkutatás terén újabb eredményeket érjenek el.

FELHÍVÁS A HÁZFELÜGYELŐK-HÖZ. A Házfelügyelők Nemzeti és Gazdasági Országos Egyesületének nagyváradi csoportja (Gr. Teleki Pál utca 32.) tisztelettel kéri a háztulajdonosokat, hogy amennyiben változás történik a házfelügyelő személyében, vagy házfelügyelőre lenne szükségük, kívánságukat, illetve a változást szíveskedjenek az egyesület irodájába bejelenteni. Az egyesület nagyon szívesen közvetíti a tagjai közé tartozó házfelügyelők közül. Ugyanakkor kéri a csoport a házfelügyelőket is, hogy saját érdekükben minél előbb iratkozzanak be a csoportba, ha ezt eddig nem tették volna meg.

Ha gyomrát tulterhelte és ennek következtében émelygést és hányingert érez, igyék minél előbb egy pohár természetes „Ferenc József” keserűvizet, mert ez az egész tápcsatornát gyorsan és alaposan kitisztítja és csakhamar kellemes közérzetet teremt. Kérdezze meg orvosát!

A NÉMET AKADÉMIA Nagyvárad Lektorátusa rendezésében csütörtök, május 20-án este 7 órakor díszelőadás lesz a Szigligeti Színházban. Fellépnek Hedi és Margot Höpfner, a berlini állami opera eszólótáncosnői, akik Schumann, Grieg, Slavensky, Chopin és Straus tancolnak. Jegyelővétel szerda, május hó 12-től Tompa Ferenc cégnél, Rákóczi út 5. és a Német Lektorátuson, Schubert-utca 5. Telefon 13-56.

Temetés. Balló Lajos borkereskedő 62 éves korában meghalt. Temetése pénteken délután 4 órakor lesz a Steinberger kápolnából. (Erdélyi „Concordia”)

„Bukaresti kaland” a Hegyi Kulturházban. Folyó évi május hó 16-án, délután 5 órai kezdettel a Nemzeti Munkaközpont műkedvelői Hemly József rendezése alatt a Hegyi Kulturházban a Bukaresti kaland című színművet adják elő. Ez a vendégszereplés kedves bizonyítéka városunk kultregyesületei festszéki együttműködésének. Május hó 22-én, vasárnap este 7 órai kezdettel történelmi tárgyú előadásra kerül sor a Hegyi Kulturházban, melyre lapunkban még visszatérünk.

Karady Katalin és Jávor Pál legújabb különleges tárgyú világfilmje

Opiumkeringő

Többi szerepekben Baksa S. László, Greguss, Petrovich
 Bemutató pénteken az APOLLO Filmszínházban

BELVÁROSI

„Férhűséget” felülmuló óriási sikerű DAROCZY-film.

Késő

Bulla, Muráthy,
 Jávor, Sárdy

Kedvezményes jegyek 19-től érvényesek

Jegyelővét 12-1-ig

Fiatalságunk legszebb emlékeit eleveníti meg a Csendes-Óceán ismeretlen szigetén lejátszódó tengeri-film

ROBINZON a CASINOBAN

KORONA Filmszínház

Karady Katalin, Nagy István

Halálos csók

Mit vessünk a kiszántásra ítélt kipusztult olajlenek helyére

Irta: Laczkó Aladár m. kir. kísérletügyi igazgató

Olajnövényeink termesztéséhez a mai háborús viszonyok folytán rendkívüli országos érdekek fűződnek, ezért kötelező azoknak termesztése.

A száraz őszi időjárás, továbbá a megfelelő mennyiségű téli csapadék hiánya, majd az ezt követő esőtlen tavasz, azonkívül a koratavaszi utófagyok miatt a szárazság kártétele máris többfelé mutatkozik. Az olajlenvetésekben a szárazsággal szoros kapcsolatban több helyen fellépett a földi bolha is. Ahol az olajlen vetése korán, március első felében, vagy legalább is március hó folyamán megtörténhetett, ott a legtöbb helyen a szárazság dacára is az olajlenvetések már annyira megerősödtek, hogy a bolha kártétele alól már kinóttak.

Lesznek, sajnos, olyan olajlen vetések is, melyek a szárazság és a bolhák miatt annyira tönkrementek, hogy azokat ki kell szántani. Kérdés, mit vessünk az így kiszántott, illetőleg kitérésáztatott olajlenvetések helyett.

Mint hogy az olajnövények termesztése ma országos érdek és így azoknak vetésterülete kötelezően rendeltileg szabályozva van, a kipusztult, vagy kiszántott (kitérésáztatott) olajlenvetések helyett egyéb, — még a siker reményével vethető olajnövény termesztése jöhet elősorban tekintetbe. Ily növények a rövid tenyészidejű napraforgófajták, továbbá az ország erre megfelelő délvidékein a ricinus. Napraforgófajták közül a kipusztult, vagy kiszántott olajlenek pótlására csak a rövid tenyészidejű, korai érésű fajták jöhetnek tekintetbe. Ilyenek a bélyei, az anarcsi korai, a Mauthner-féle korai és a lovászpatonai fajták. Ricinusfajtákból ebből a célból a termesztésre kijelölt délvidéki területeken úgy a Mauthner-féle tüskénélküli, mint a bőtermő, későbbi érésű tüskés fajták számításhoz jöhetnek. Száraz évjáratban inkább a tüskés fajták, nedves ricinusra kedvezőtlen időjárás alatt pe-

dig a korán érő tüskementes fajta termesztése előnyösebb az eddigi tapasztalatok szerint. Sajnos, az időjárást előre nem tudhatjuk, ezért ajánljuk egyformán úgy a tüskés, mint a tüskementes ricinusfajtákat. A kipusztult olajlenvetések helyett akár napraforgót, akár ricinust vetünk, május hó közepéig mindkét növényt a teljes termés reményében nyugodtan elvethetjük. Ugy a napraforgó, mint a ricinus, utóbbinál különösen a tüskés fajták ugyanis nagy szárazságot is tűrő és jól bíró növények.

A ricinus vetésénél a következő eljárás ajánljuk. A vetőmagnennyiség felét előzetesen langyos vízben 12-24 óráig közvetlenül a vetés előtti napon áztatjuk be, a vetésnél pedig fészekenként a szokásos 2 szem helyett 4 szem magot vessünk oly módon, hogy minden fészekbe 2 szem áztatott és 2 szem nem áztatott száraz magot vetünk. A beáztatott vetőmag hamarabb csirázik és kel ki, az áztatlanul, szárazon elvetett vetőmag viszont biztosítékot nyújt arra az esetre, ha szárazság következtében, vagy bármily okból kifolyólag a beáztatott mag a földben kicsirázni nem tudna és tönkremenne.

Kétségtelen, hogy a kiszántott, vagy kipusztult olajlenvetések helyére vetett napraforgó, vagy ricinus a vetésforgó beosztását megzavarja, mert az olajlen az őszi búzának igen jó előveteménye, míg a későbbben érő napraforgó, vagy a tábláról még későbbben lekerülő ricinus után őszi kalászos már nem vethető biztos sikerrel.

A napraforgó és ricinus után sikerrel termeszthetünk őszi kalászos helyett tavaszi kalászos (árpát, vagy zabot), sőt esetleg tavaszi olajlent is.

A kitérésáztatott olajlenek helyére vethető napraforgó és ricinus vetőmagból és pedig a már említett jól bevált nemésített fajtákból megfelelő mennyiség rendelkezésre áll.

Megkezdődött a félhavi zsirfejadagok kiosztása

Nagyvárad thj. város polgármestere 2870—1943. szám alatt a következő hirdetményt adta ki:

Tudomására hozom a város közönségének, hogy a május hó II. felére esedékes zsirjegyszelvények beváltása folyó hó 16-án a város területén lévő valamennyi mérsáros- és hentes üzletben megkezdődik.

A zsirjegyekre ez alkalommal szelvényenként 20 dgr. libaszirt, vagy kivánatra 10 dgr. margarint és 10 dgr. sertézsirt szolgáltatnak ki a hatóságilag megállapított legmagasabb áron.

A húsparások a május hó I. felére beváltott zsirjegyszelvényekkel május hó 15-ig elszámolni tartoznak. Ezen napon túl május I. felére szóló, vagy régebbi zsirjegyek be nem válthatók. Miután ezeket a Közélelmezési Hivatal sem fogadja el elszámolásra a húsparostól.

Az ácsorgás és tolongás felesleges, mert mindenki zsiradékadagja biztosítva van. Nagyvárad, 1943. május 13. Dr Soós, polgármester.

Ujabb postai tanfolyam nyílt Nagyváradon

A MTI jelenti: A m. kir. postavezérszolgálat a postaiüzemi férfi-tisztviselők létszámának pótlása céljából, 250 postásnövendék felvételére hirdet pályázatot. Növendékül pályázhatnak az olyan ifjú, aki a középiskola, vagy ezzel egyenrangú tanintézet négy osztályát sikerrel elvégezte. 17 évvel nem idősebb magyar állampolgár. A folyamodóványt a lekhely szerint illetékes postai igazgatóságnál kell benyújtani május 31-ig. A szaktanfolyam székhelyei: Budapest, Kassa, Nagyvárad és Ujvidék.

RÁDIÓ

PÉNTEK, MÁJUS 14.

Budapest I.

- 5.40 Úzen az otthon. A Vöröskereszt bajtársi rádiószolgálat.
- 6.40 Ebresztő, Torna.
- 7.00 Hírek. Közlemények. Reggeli zene
- 10.15 Budapesti honvéd őrzészlálaj zenekara.
- 11.15 Dalmatészletek.
- 11.40 Keszler Tivadár dr. orvosi előadása.
- 12.19 Szórakoztató zene.
- 13.30 Honvédeink üzennek. A Vöröskereszt bajtársi rádiószolgálat.
- 14.00 A Légierők fúvószenekara.
- 15.05 Délutáni muzsika.
- 15.30 Közvetítés a Svábhegyi Iskolaszatoriumból.
- 15.55 Toronyi Aranka dalokat énekel, kíséri Horváth Jenő jazzegyüttese
- 17.00 Rádiózenekar.
- 17.50 Sportközlemények.
- 18.00 Német hallgatóinknak.
- 18.20 Ádám Jenő népdalfőlőrája.
- 19.00 Szórakoztató zene.
- 19.15 Sennyei Vera verseket mond.
- 19.30 Nagy mesterek — örök művek.
- 20.40 Ignác Rózsa elbeszélése.
- 21.00 Részletek a „Nagy kaland” című operettből.
- 22.10 Melles Béla-zenekar
- 23.10 Dalok.

Budapest II.

- 19.05 Gyorsíró-tanfolyam.
- 19.30 Táncczene.
- 20.10 Kerékgyártó János elbeszélése.
- 20.40 Csorba Gyula cigányzenekara.

48 óra alatt be kell jelenteni az óvóhely céljaira alkalmas pincéket

Kéményseprők ellenőrzik a padlások lomtalanítását

Nagyvárad thj. város polgármestere 1652—1943. eln. szám alatt a következő felhívást adta ki:

A m. kir. honvédelmi miniszter ur. illetve az óvóhely ügyek Országos Kormánybiztosa rendelete, illetve tájékoztatása alapján a következőkre hívom fel a város közönségének figyelmét, illetve a következőket rendelem el:

1. Felhívom a III. légo. csoportba sorolt vagyontárgyak, tehát a lakóházak és egyéb épületek légo. parancsnokait, hogy a Légo. Liga helyi csoportjánál (Rákóczi-ut 13. I. em.) 48 órán belül jelentsek be szóval, vagy írásban, hogy a ház csoportban hol van óvóhely céljára alkalmas pince helyiség, illetve alagsor. Megjegyzem, hogy erre a célra lehetőleg boltozatos és oly pincék jöhetnek elsősorban tekintetbe, amelyeknek földeme a talajszinthez közel van.

2. Felhívom az érdekelt háztulajdonosok, továbbmenőleg a légo. vezetők, légo. házparancsnokok és általában a lakosság figyelmét, hogy a meglévő és ezután megépülő óvóhelyek lakályossá tételére az intézkedést saját érdekükben is mielőbb tegyék meg. Különösen fontos a szellőzés és a fűtés megoldása, ugyancsak a szilánkbiztonság fokozása a legujabb háborus tapasztalatokra figyelemmel.

Gondoskodtam arról, hogy az óvóhely tervezők és kivitelező szakiparosok ezirányban megfelelő tájékoztatást és utasítást nyerjenek a városrendezési ügyosztály által megtartott előadás útján.

Egyébként idevonatkozólag a Légo. Liga helyi csoportja, valamint a m. kir. honv. miniszter úr által kiadott „Utasítás az óvóhelyek létesítésére” című szakutasítás részletes felvilágosítást nyújt. Az utasítás a Légo. Liga, ugyancsak a Riadó/ kiadóhivatalánál (Budapest, Mussolini-tér 1.) megrendelhető. (Fűzve 1.50 P-s árban.)

3. Felhívom a lakosság figyelmét, hogy utasítottam, egyben felhatalmaztam a ker. kéményseprő-mestereket, hogy a lakóházak önvédelmi felkészültsége, ugyancsak a tűzrendészeti szabálytalanságok — főként a padlások lomtalanítása, nemkülönben a közegészségügyi és kisebb építési szabálytalanságok ellenőrzéséről gondoskodjanak. A kéményseprő-mesterek s alkalmazottaik utasítást nyertek, hogy a kisebb szabálytalanságok és hiányok megszüntetésére az érdekelteket szóbelileg figyelmeztessék, annak tudomásulvételét igazoltassák. Amennyiben ennek fogamatja nem volna, feljelentésüket az illetékes hatósághoz azonnal tegyék meg. Nagyvárad, 1943. május hó 12. Dr Soós István sk., polgármester.

Férfiruhákat, használtakat használtruha üzletében Bómer-tér 1. (udvarban.) Hívásra házhoz jövök.

MOLNÁR

SZINHÁZ

A színházi iroda közleményei:

Csütörtökön: Mária főhadnagy, pénteken: Mondj igazat, filléres helyárrakkal

Munkás előadás keretében csütörtökön este a legnagyobb operett-siker, a *Mária főhadnagy* kerül színre, utolsó esti előadásban.

Péntek este „csak felnőtteknek”, az idényben utoljára: *Mondj igazat* kerül színre „filléres helyárrakkal”.

Kiss Ferenc vendégjátékainak eltolódása folytán, a színház igazgatósága szíves elnézését kéri a m. t. bérlőközönségnek, amiért péntek este helyett szombaton este tartja a premier bérletet az *Egy bolond száza csinál* című operettből és az A-bérletet pedig szombat helyett kedden, de a műsorváltozással előállott idő rövidsége miatt, kényszerhelyzet teremtődött.

Vasárnap délután a nagyszerű *Kata, Kitty, Katinka* c. operett-újdonosság „olcsó helyárrakkal” megy.

Vasárnap este Farkas Imre: *Gyurkovics fiúk* c. mulatságos, vidám operettje kerül színre. Gyönyörű muzsika. Pompás táncok.

Népművelési előadás keretében hétfőn este: *Bácskai dinom-dánom* c. operett van műsorban. Jegyek a színházi pénztárnál válthatók.

Kiss Ferenc, a Nemzeti Színház örökös tagja, Földényi László, az Új Magyar Színház művészeinek fellépésével és rendezésében szerdán, má-

jus 19-én és pénteken, május 21-én Gerhart Hauptmann: *Henschel fuvaros-a kerül színre*. Szerdán premier bérletben, pénteken pedig A-bérletben. Jegyek elővételben már válthatók. Mérsékelten felemelt helyárak.

Höppner Nővérek, a berlini Állami Opera világhírű szólótáncosnői május 20-án, csütörtökön este, diszel előadás keretében tartják nagy táncestélyüket, a müncheni Német Akadémia Nagyvárad Lektorátusának rendezésében. Jegyek 1.50-től 6 pengőig.

HETI MŰSOR:

Csütörtökön este: *Mária főhadnagy*.

Pénteken este: *Mondj igazat*. Szombaton délután: *Mária főhadnagy*.

Szombaton este: *Egy bolond száza csinál*, premier bérlet.

Vasárnap délután: *Kata, Kitty, Katinka*.

Vasárnap este: *Gyurkovics fiúk*.

Hétfőn este: *Bácskai dinom-dánom* (Népművelési előadás).

Hirdessen a Magyar Lapokban

APRÓHIRDETÉSEK

Adás-vétel

JÓHANGU cimbalom olcsón eladó. Cim a kiadóban. 827

KONYHA-MÉRLEGET megvételre keresek. Cimet a kiadóba kérek. 826

KÉTSOROS tangó-harmonikát megvételre keresek. Cimet ármegejelöléssel a kiadóba kérek. 825

Modern rádió asztal eladó. Szent Anna-u. 33. Varga. 21

H. V. Morton: Az Üdvözítő nyomában, 2 kötet vászonkötésben, arany metszéssel eladó. Cim a kiadóban. 839

Eladó kombinált szekrény, kétszemélyes rekamie, asztal, két szék. Iványi Ödön-u. 5. Asztalos műhely. 720

Jugatlan

BEKÖLTÖZHETŐ 4 szobás, konyhas és fürdőszobás, kertes házat központban megvételre keresek. Cimet a kiadóba kérek. 823

Templom-téren villamos megálló mellett nagy telken épült masszív magánház eladó. Érdeklődni dr Dobay, Könyves ügyvédeknel, Szaniezó-u. 4. Telefon 11—15. 25

Különféle

Fertőtlenítést, poloskát, mojt, mindennemű férgek irtását 38 évi gyakorlattal irtja Varga, Dankó Pista-utca 6. Telefon 27—56. 313

Új cserépkályhák készítését, cserépkályhák átrakását, szabadalmazott fűtőszekerezettel, készíti Besenyey István kályhás, Huszár-utca 23. Telefon 31-08.

Találtatott férfi fehérenemű. Igazolt tulajdonosa átveheti a kiadóban. 30

Állást nyec

17—20 éves fiatalember munkának azonnal felvétetik. Jelentkezni a lap hirdalposztályaánál.

Állást keres

Keresztény tisztviselőnek perfect gépíró, több éves gyakorlattal délutáni órákra állást keres. Cimet a kiadóba kér. „Perfect” jelígre. 37

Gyakorlott gépíró és irodai munkatárs, délutáni irodai munkát vállal. Cim a kiadóban. 31

Lakás

Csinosan butorozott szobát fürdőszobával keresek központban vagy a huszárlaktanya közelében. Cimet a kiadóba kérek. 31

CSERELAKÁST adok 3, esetleg négyszobást, komfortost havi 70—80 pengő bérért. Parkett, balkon, fürdőszoba, állandó napfény, I-ső emeleten, cserébe kérek négyszobás, kertes magánházat, lehetőleg központban. Cimet a kiadóba kérek. 330

Butorozott szobát lehetőleg fürdőszobával keresek központban vagy a huszárlaktanya közelében. Cimet a kiadóba kérek. 39

1 és 2 szobás hónapos lakások kiadók azonnalra. Pannónia szálloda. 38

HADOTLAJDONOS.

SENET LÁSZLÓ-NYOMDA R-T.

75-és felelőszerkesztő: Dr. Paál Árpád

relős kiadó: Dr. Scheffler Ferenc

Készült a Szent László-nyomda r. t. körforgógépén. Nagyvárad, Szilágyi Dezső-utca 5. szám.